

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IX. Quòd clericis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

communiter hic docent, Innocentius, Imola, Abbas, Alexander, quod furtum aut quælibet fraus commissa à laico in bonis clerici sit mixti fori, ideòque reus sub utroque Iudice conueniri possit, & detur locus præuentioni. Verùm nullus canon afferri potest, quo id decernatur de bonis proprijs clericorum, ergo stamus regulà utroque foro receptà, quòd actor forum rei sequi debeat, quòd etiam in plerisq; regnis pro consuetudine receptum est, uti testatur Couarruias in pract. quæst. c. 10. n. 1.

3 His adde, tametsi communiter receptum sit, quòd sacrilegium sit mixti fori, uti videre est apud Farinacium in praxi q. 8. n. 132. Clarum q. 37. n. 6. quia tamen in ciuili foro furtum rei non consecrat, tametsi ad Ecclesiam pertineat, vel in Ecclesia existat, inter sacrilegij crimina numerari non solet, hinc est, quòd eiusmodi criminis cognitionem aduersus laicum fermè magistratus secularis, tanquam propriam, vendicat: sed non rectè, ut ex hoc capitulo apparet, & ex cit. c. conquestus, imò verò in quibusdam regnis neque de propriè dicto sacrilegij crimine, v.g. si laicus calicem sacrum ex Ecclesia furetur, permittunt Ecclesiasticum iudicare, uti testatur Clarus n. 6.

4 ADVERTE IV. Cùm Iudex Ecclesiasticus in crimine mixti fori v. g. Clerici percussione aut furto rei sacræ aduersus laicos iudicalem cognitionem habeat, sequitur, quòd reum citare, capere, incarceratione, eundem eodemdemnare, ac pecunià alijsque pœnis conuenientibus mulctare possit, uti hic docet Felin. n. 18. & certum esse id oportere tradit Couarruias in pract. q. c. 10. n. 2. ut contraria opinio defendi nequeat, quia alioquin iurisdictione elusoria esset, si Iudex reum constringere & mulctare non possit: nihilominus Clarus docet, quòd Iudex Ecclesiasticus, videl. Episcopus, in crimine mixto v. g. sacrilegio contra laicum procedere tantùm possit ad censuras sine captura aut carcere, quamobrem Clarus n. 47. ait, quòd in hoc casu non detur locus præuentioni, neq; vnus Iudex alterum impediatur, quia vterque procedere potest aduersus reum, Ecclesiasticus

per censuram, secularis ad pœnam fiscalem aut publicam. Sed huic doctrinæ repugnat textus huius capituli, cùm Pontifex æquiparet Iudicem Ecclesiasticum & secularem, & dicat in electione actoris esse, coram quo contendere malit, alioquin hæc crimina non essent mixti fori, cùm id omnibus mortalibus commune sit, ut Prælatus per viam denuntiationis procedendo satisfactionem imponere possit criminoso, eumque reluctantem per censuras compellere etiam præmissà cognitione iudiciali, quandoquidem excommunicatione, aliàue censura inferri non potest à iudice Ecclesiastico, nisi prius citatà parte, & cognitã causã, sicuti hic docet Abbas. n. 9.

CAPITVLVM IX.

Quòd clericis.

PARAPHRASIS.

Cælestinus III. scribens ad Iudices Ecclesiasticos mandat eis, ut non patiantur clericos Parisijs commorantes ad iudicium seculare trahi, cùm id sacris canonibus repugnet, si clerici contra aliquos, vel aliqui contra illos etiam in causis ciuilibus seu pecuniarijs controuersiam habent, ea in foro Ecclesiastico secundum ius canonicum decidatur.

SUMMARIVM.

1. *Causa non tantum criminales, sed etiam ciuiles seu reales, quas vel clerici inter se, vel laici aduersus clericos instrunt, coram Ecclesiastico, non seculari Iudice tractanda sunt.*
2. *Si clericus laico litem moueat coram Iudice seculari circa ea, qua pertinent ad ordinem procedendi, seu lites ordinationem, Clericus seruare debet leges & consuetudines fori secularis, in quo litigatur, modo rationabiles sint, nec libertati ecclesiastica repugnantes.*
3. *Circa decisionem causã iudex in foro seculari etiam agente clerico, vel Ecclesiastico contra laicum indicat secundum leges seculares, salua tamen exemptione & libertate ecclesiastica.*

1 **NOTANDVM** Vn. Causæ non tantum criminales, sed etiam ciuiles seu reales, quæ vel clerici inter se, vel laici aduersus clericos instituunt, coram Ecclesiastico non seculari iudice tractari debent, ita arbitror intelligenda esse verba huius c.

2 **QVÆRUNT** Canonistæ cum Gl. ver. aliquid, si clericus laico litem moueat coram iudice seculari, vtrum ea decidenda sit secundum leges & consuetudines fori secularis, an canonici? Respondeo & Dico I. Circa ea quæ pertinent ad ordinem procedendi seu litis ordinationem, clericus seruare debet leges & consuetudines fori secularis, in quo litigatur, modò rationabiles sint, nec libertati Ecclesiasticæ repugnent. Ita Hostiensis in summa de consuet. n. 12. Imola, Abb. n. 10. & c. seq. n. 14. vbi generalem regulam tradit, quòd in preparatorijs & ordinarijs iudicijs seruandæ sunt leges loci, in quo iurisdictione exercetur. Et Gl. in Clem. dispensationem, ver. vsuris, de iudicijs, vbi ait, quòd Papa non potest iudicarium ordinem fori secularis tollere, quamobrem clericus agens contra laicum, libellum offerre debet, cautionem præstare, ferias & tempus instantiæ litis seruare, sicuti in foro ciuili exigitur, quæ admodum & vice versà laicus in foro Ecclesiastico litigans eiusdem leges seruare tenetur. Vide quæ docet Baldus, & quæ dixi in c. Ecclesia, 10. de constitut. vbi similiter dictum est, si clericus contractum celebret, vel testamentum condat in loco subiecto seculari Magistratui, quòd eiusdem loci leges & consuetudines rationabiles seruare debeat.

3 Dico II. Quod attinet ad decisionem causæ, Iudex in foro seculari etiam agente clerico vel Ecclesià contra laicum iudicat secundum leges seculares, saluà tamen exemptione & libertate Ecclesiasticà. Ita Gl. & Imola l. c. Declaratur exemplis. Si clericus in foro ciuili agat contra laicum ad præstanda sibi legata ex testamento minus solemnni, v. g. non habente testes, in tali casu iudicabitur contra clericum secundum leges ciuiles, quippe quibus clericus etiam obligatur, vti dixi in cit. c. Ecclesia, & lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 13. Sin autem Ecclesia in foro seculari

petat legata ex testamento minus solemnni, iudicari debet non secundum ciuiles leges, quia causa Ecclesiæ in hac re priuilegiata est seu exempta, sed secundum ius naturale & canonicum, vti dixi lib. 3. Th. mor. tr. 5. c. 2. Sed & vice versa, si clericus vel laicus contra clericum agat in foro seculari circa materiam profanam, plerumq; iudicabitur secundum ciuiles constitutiones, v. g. si quis à clerico emptore prædiū iure propinquitatis retrahere velit iuxta ea, quæ dixi in c. constituti, 8. de in integrum restitut. Item si quis à clerico exigat legata ex testamento minus solemnni, repellendus erit iuxta sanctiones imperiales, licet spectato iure canonico ea solemnitas v. g. tantus testium numerus non requiratur.

Neque obstat his responsio huius capituli, quòd iudex Ecclesiasticus causas clericorum canonico iure definire debeat, cum enim ius canonicum leges ciuiles, quæ irrationabiles non sunt, admittat, & à clericis quoque obseruari velit, c. 1. de noui operis nuntiat. satis conuenienter iuri canonico Iudex ciuiles causas decidit, quando partes ad obseruationem legum ciuiliū compellit.

CAPITVLVM X.

Licet.

PARAPHRASIS.

Laici quidam Vercellenfes declinantes ciuitatis suæ consules, super causis temporalibus literas à Papa quandoque impetrarunt. Qua de re apud Innocentium III. questi sunt consules; is autem scribit Vercellensi Episcopo, vt si contigerit tales à laicis literas impetrari, eas irritas esse declaret, dummodò consules parati sint conquerentibus iustitiam exhibere: si verò accidat, eos, qui causas suas & querelas ad tribunal seculare deferunt, à consilibus grauari, tum illis liceat, sicut hætenus consuetum fuit, ad Episcopum, aut, si malint, ad Papam appellare, & præsertim eo tempore, cum vacante imperio ij, qui à iudicibus opprimuntur, ad superiorem magistratum recursum